

Saksframlegg

Vår ref.: 25/3384 - 1	Dato: 29.10.2025	Saksbehandler: Erling Strålberg
Behandling av saken:		
Saksnr. 83/25	Utvalg Formannskapet	Møtedato 06.11.2025

Årsbudsjett 2026 - økonomiplan 2026-2029

Kortversjon av saken:

I denne saken behandles forslag til virksomhetsplan for Tynset kommune. Virksomhetsplanen gir en omfattende beskrivelse av kommunens tjenestetilbud og hvordan disse tjenestene driftes og finansieres. Planen inneholder årsbudsjettet for 2026 og økonomiplan for perioden 2026-2029.

I planen skilles det mellom bevilgninger til drift (driftsbudsjettet) og bevilgninger til investeringer (investeringsbudsjettet). Saken behandles først i formannskapet. Det er formannskapet som fremmer innstilling for kommunestyret.

Vedlegg

Kontrollutvalget - Forslag til budsjett 2026 med økonomiplan 2026–2029	29.10.2025
Kontrollutvalget - Budsjett med økonomiplan Tynset 2026	29.10.2025

Framsikt

https://pub.framsikt.net/2026/tynset/bm-2026-fskap_26-29

Samlet oversikt endringstiltak (ettersendes)

Melding om vedtak sendes til

Kommunedirektøren
Økonomisjefen
Statsforvalteren
Kontrollutvalget

Saksopplysninger

Kommunelovens føringer

I henhold til kommuneloven § 14-2 skal kommunestyret vedta økonomiplan og årsbudsjett. Økonomiplanen og årsbudsjettet skal vise kommunestyrets prioriteringer og bevilgninger og de målene og premissene som økonomiplanen og årsbudsjettet bygger på.

I henhold til kommuneloven § 14-3 skal kommunestyret innen årets utgang vedta økonomiplan for de neste fire årene og årsbudsjett for det kommende året. Økonomiplan og årsbudsjett skal være realistiske, settes opp i balanse, være fullstendige og oversiktlige (kommuneloven § 14-4).

Årsbudsjettet er bindende for kommunestyret og underordnede organer (kommuneloven § 14-5). Økonomiplanen og årsbudsjettet er integrert i virksomhetsplanen og danner grunnlaget for kommunens økonomistyring.

Ansvar og myndighet

Ved utarbeidelsen og behandlingen av virksomhetsplan med økonomiplan og årsbudsjett er ansvar og myndighet fordelt som følger:

- Ansvar for å utarbeide et helhetlig forslag til virksomhetsplan ligger hos kommunedirektøren
- Kommunedirektøren fremmer innstilling til formannskapet
- Formannskapet fremmer innstilling til kommunestyret
- Kommunestyret fatter endelig vedtak

Innstillingen til økonomiplan og årsbudsjett, med alle forslag til vedtak som foreligger, skal offentliggjøres minst 14 dager før kommunestyret behandler den.

Oppstilling og fordeling av budsjettet

Punkt 2.4 i økonomireglementet omhandler regler for oppstilling og fordeling:

«Kommunedirektøren utarbeider budsjett og økonomiplan fordelt på tjenesteområder/rammeområder. Det skal knyttes kommentarer til bevilgningene i form av angitte mål, samt angi nivå og kvalitet på tjenestene for de områdene der dette anses nødvendig for å klargjøre hva en vil oppnå med bevilgningen.

Driftsbudsjettet og investeringsbudsjettet fordeles på rammeområder i henhold til obligatoriske oppstillinger. I tilfeller der kommunedirektøren foreslår en innsparing eller økning for et rammeområde, sammenlignet med forrige års driftsnivå, skal denne så langt som mulig spesifiseres.

Driftsbudsjettet skal utarbeides som netto driftsramme pr. rammeområde. Investeringsbudsjettet skal vise hvordan utgiftene er tenkt finansiert. Dokumenter vedrørende budsjett og virksomhetsplan skal inneholde prognose for inneværende regnskapsår på grunnlag av siste regnskapsperiode».

Det er altså bestemt at budsjettet skal vedtas av kommunestyret som en netto driftsramme. Netto driftsramme per rammeområde framgår av oppstillingen «Budsjettammer – Drift, fordeling» i virksomhetsplanen.

Finansielle måltall

For 2026 foreslås et budsjett innenfor rammene gitt i finansielle måltall, vedtatt av kommunestyret i sak 45/25.

Ved utarbeidelse av budsjett 2026 og økonomiplan 2026-2029 skal følgende måltall legges til grunn:

1. Netto driftsresultat i % av driftsinntekter settes til -1,5 % slik i økonomiplan for 2025-2028
2. Disposisjonsfond i % av driftsinntekter settes til minst 10 %
3. Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter settes til maks 90 %

Saksvurdering

Føringer for budsjettarbeidet

Følgende finansielle måltall ble lagt til grunn for budsjett 2026 og økonomiplan 2026-2029, vedtatt i kommunestyresak 45/25 :

1. Netto driftsresultat i % av driftsinntekter settes til -1,5 % slik i økonomiplan for 2025-2028
2. Disposisjonsfond i % av driftsinntekter settes til minst 10 %
3. Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter settes til maks 90 %

Kommunedirektørens forslag til økonomiplan svarer opp måltallene som følger:

1. Netto driftsresultat i % av driftsinntektene er -1,4 %
2. Disposisjonsfond i % av driftsinntekter er 9,5 %. Avsetningen til disposisjonsfond øker ikke tilsvarende driftsinntektene men er kun 1 MNOK i 2026.
3. Netto lånegjeld i % av brutto driftsinntekter blir med et foreslått låneopptak på 40,2 MNOK i 2026 på 84,6 %

Avsetningen til disposisjonsfond er mindre enn det finansielle måltallet. Dette skyldes de økonomiske utfordringene kommunen står ovenfor.

Gjennom det framlagte forslaget fra Regjeringen foreslås det en vekst i kommunesektorens frie inntekter neste år på 4,2 milliarder kroner, fordelt med 3,2 milliarder kroner til kommunene og 1 milliard kroner til fylkene. Justert for utgiftene til befolkningsendringer gir det et samlet økt handlingsrom på 1,3 milliarder kroner.

Beregningsgrunnlaget fra SSB viser en forventet lønnsvekst fra 2025-2026 på 4,1 %. Prisveksten er beregnet til 2,4%. Samlet, en deflator på 3,4 %. Gjennom regjeringens forslag til statsbudsjett, fikk Tynset kommune en økning på 3,3 % i frie inntekter, dvs. skatt og rammetilskudd. Dette utgjorde en underdekning på om lag kr 700 000 i forhold til lønns- og prisvekst.

Hva foreslås i kommunedirektørens forslag til budsjett 2026 - økonomiplan 2026-2029?

Tynset kommune står nå ovenfor en meget krevende økonomisk situasjon. Det må gjennomføres en omfattende økonomisk omstilling dersom det skal unngås at kommunen blir satt i registeret om betinget godkjenning og kontroll (ROBEK). Vedtatt økonomiplan 2025-2028, viser at kommunens utgifter må reduseres med 18 MNOK fra 2025-2026. Reduksjonen skyldes reduserte inntekter, mest forklart gjennom reduksjon i integreringstilskudd fra staten vedrørende flyktninger. På grunn av økning i finanskostnader, samt en økt avsatt udisponert ramme på 4 MNOK, ble det ikke tilstrekkelige midler til å kompensere virksomhetene for lønns- og prisvekst inn i 2026. Underkompensasjonen utgjorde i sum 13,8 MNOK. På grunn av økt barnetall, må driften av det samlede barnehage tilbudet økes med 4,8 MNOK i 2026. I tillegg ligger driftsnivået pr 2. tertial inne med et forventet merforbruk på 6,8 MNOK for 2025.

Samlet betyr dette et omstillingsbehov på 43 MNOK i budsjett 2026.

Bak dette nedtrekket i kommunens planlagte drift for de kommende årene, ligger en rekke kutttiltak i virksomhetene. Tiltakene er mange og framgår av presentasjonene under de enkelte virksomheter. Skal man trekke ut noen hovedpunkter fra kuttene, kan følgende nevnes:

-Det er foretatt kutt i stillinger innen de aller fleste virksomheter. Noen eksempler er:

-10 institusjonsplasser HO erstattes med hjemmetjeneste

-Kutt i stillinger i skole

-Reduksjon teknisk - vaktmestertjeneste

-Nedtrekk på introlønn

-For mange vakante stillinger har det blitt valgt eller foreslås løsninger der oppgavene løses på andre måter, gjennom omfordeling, prioritering og effektivisering

Kommunedirektørens forslag til økonomiplan 2026-2029 viser nå positive tall for alle årene i planperioden, dvs. det settes av udisponerte midler til disposisjonsfondet for alle årene 2026-2029. Men, avsetningene er marginale.

Tabellen under viser avsetningene i tusen kr.

År	2026	2027	2028	2029
Avsetning. Disposisjonsfond	1 021	5 129	2 010	8 623

Oversikten over avsetninger for de enkelte årene i planperioden, viser en økonomiplan uten nevneverdige sikkerhetsmarginer. For det første baseres tallene på at man faktisk lykkes med gjennomføringen av de omfattende tiltakene som nå er foreslått. Det er også en forutsetning at beregningene er korrekte. Så kjenner vi heller ikke framtida, men vi vet at ting skjer. Nye kostnader oppstår. Det er en del av den kommunale hverdagen, og kanskje den viktigste begrunnelsen for å ha robuste avsetninger i økonomiplanleggingen. Dette betyr at Tynset kommune, med kommunedirektørens forslag til økonomiplan, er et stort steg på veien mot en bærekraftig økonomi, men at det gjenstår et betydelig omstillingsarbeid. Økonomiplanen viser behov for å omstille driften med ytterligere 20 MNOK.

Dersom Tynset kommune skal evne å styre etter den foreslåtte økonomiplanen, må arbeidet og kompetansen innen økonomisk styring og kontroll forsterkes ytterligere. Det må fokuseres på følgende:

- Forsterket kompetanse i hele organisasjonen på bruk av Framsikt som styringsverktøy
- Månedlig økonomisk rapportering i strategisk styringsgruppe og formannskap
- Lederutvikling som støtter opp under styring og kontroll
- Forsterket prosedyre på oppfølging av investeringsprosjekter med byggekomiteer etc.
- Utvikle forsterket kultur for å holde budsjetter

Så langt har arbeidet bestått i planlegging. Avhengig av hva som kommunestyret til slutt vedtar, så er det i etterkant av dette vedtaket den egentlige jobben begynner. Planen skal gjennomføres i praksis. Da vil man møte nye utfordringer som skal løses. Utfordringer man ikke hadde tenkt over. Dette vil kreve ledelse og samarbeid.

Vedtaketts konsekvenser for klima og miljø

Årsbudsjettet/økonomiplanen legger til grunn en bærekraftig forvaltning innenfor kommunens virkeområde.

Råd og utvalg

Formannskapets forslag til årsbudsjett 2025 og økonomiplan 2025-2028 sendes rådene på høring. De kommunale rådene inviteres til særskilte informasjonsmøter i høringsperioden.

Fond

I budsjettdokumentet beskrives bruk av fond.

Kommunedirektørens innstilling:

1. Virksomhetsplanen: Forslaget til virksomhetsplan med økonomiplan for 2026–2029 jf. vedlegg godkjennes.
2. Årsbudsjettet: Forslaget til årsbudsjettet for 2026 jf. vedlegg godkjennes.
 - a. Bruk av disposisjonsfond

I tillegg til budsjettert driftsramme på tjenesteområdene skal disposisjonsfond benyttes som følger:

 - delvis finansieringskilde (egenkapital) for investeringer, jf. vedtak i sak 89/22 i kommunestyret. Dette utgjør kr 287 500 for hvert av årene 2026-2029.
 - b. Opptak av lån

Investeringslån samlet kr 40 203 000. Serielån med nedbetalingstid på 25 år. Startlån i Husbanken til videre utlån inntil kr 15 000 000.
 - c. Gebyr og betalingssatser

Alle gebyrområdene skal ha full inndekning av kostnadene. Ved et eventuelt underskudd memoriaføres dette i regnskapet og dekkes opp ved påfølgende års gebyrer. Overskudd avsettes til særskilt fond. Kommunale gebyr- og betalingssatser vedtas i henhold til gebyrliste i virksomhetsplanen.
3. Skattevedtak
 - a. Skattøret

Skattøret for 2026 fastsettes til høyeste lovlige sats i henhold til Stortingets vedtak.
 - b. Eiendomsskatt 2026
 - 1) I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skal utskrivningsalternativ a -faste eiendommer i hele kommunen- benyttes for skatteåret 2026.
 - 2) I medhold av eiendomsskatteloven fritar kommunestyret eiendomsskatt for bygninger som er hjemlet i lovens § 7 i henhold til egne lister.
 - 3) «Den alminnelige eiendomskattesatsen for skatteåret 2026 er 7 promille, jf. esktl. § 11 første ledd. Differensiert skattesats for eiendommer med sjølvstendige boligdelar for skatteåret 2026 er 4 promille, jf. esktl. § 12 bokstav a. Den samme satsen skal også legges til grunn for fritidsboliger.»
 - 4) Eiendomsskatten skal enten betales i 4 terminer 20. mars, 20. juni, 20. september og 20. november i skatteåret eller i 12 terminer den 20. hver måned i skatteåret. 12 terminer kan kun velges for boliger/fritidsboliger som har sum årlige kommunale avgifter og eiendomsskatt på over kr 6 000 + mva. 12 terminer forutsetter betaling med avtalegiro eller e-faktura.
 - 5) Ved taksering- og utskrivning av eiendomsskatt benytter kommunen vedtatte eiendomsskattevedtekter av 26.11.2019, jf. esktl. § 10.
 - 6) Bunnfradrag benyttes ikke.
 - 7) Utskriving av eiendomsskatt for skatteåret 2026 er basert på takster fastsatt ved alminnelig taksering i 2020.
4. Bassengfondet på kr 9 836 875 avvikles og overføres i sin helhet til disposisjonsfond 1.

Formannskapet 06.11.2025

Behandling

Votering nr 1 - Votering over forslag

Forslag: **Opprinnelig forslag**

For: 6 stemmer (86%) - Ap 2, H 2, Sp 1, V 1

Mot: 1 stemme (14%) - FrP 1

Vedtak/formannskapets innstilling:

1. Virksomhetsplanen: Forslaget til virksomhetsplan med økonomiplan for 2026–2029 jf. vedlegg godkjennes.
2. Årsbudsjettet: Forslaget til årsbudsjettet for 2026 jf. vedlegg godkjennes.
 - a. Bruk av disposisjonsfond

I tillegg til budsjettert driftsramme på tjenesteområdene skal disposisjonsfond benyttes som følger:
- delvis finansieringskilde (egenkapital) for investeringer, jf. vedtak i sak 89/22 i kommunestyret. Dette utgjør kr 287 500 for hvert av årene 2026-2029.
 - b. Opptak av lån

Investeringslån samlet kr 40 203 000. Serielån med nedbetalingstid på 25 år.
Startlån i Husbanken til videre utlån inntil kr 15 000 000.
 - c. Gebyr og betalingssatser

Alle gebyrområdene skal ha full inndekning av kostnadene. Ved et eventuelt underskudd memoriaføres dette i regnskapet og dekkes opp ved påfølgende års gebyrer. Overskudd avsettes til særskilt fond. Kommunale gebyr- og betalingssatser vedtas i henhold til gebyrliste i virksomhetsplanen.
3. Skattevedtak
 - a. Skattøret

Skattøret for 2026 fastsettes til høyeste lovlige sats i henhold til Stortingets vedtak.
 - b. Eiendomsskatt 2026
 - 1) I medhold av eiendomsskatteloven §§ 2 og 3 skal utskrivningsalternativ a -faste eiendommer i hele kommunen- benyttes for skatteåret 2026.
 - 2) I medhold av eiendomsskatteloven fritar kommunestyret eiendomsskatt for bygninger som er hjemlet i lovens § 7 i henhold til egne lister.
 - 3) «Den alminnelige eiendomskattesatsen for skatteåret 2026 er 7 promille, jf. esktl. § 11 første ledd. Differensiert skattesats for eiendommer med sjølvstendige boligdelar for skatteåret 2026 er 4 promille, jf. esktl. § 12 bokstav a. Den samme satsen skal også legges til grunn for fritidsboliger.»
 - 4) Eiendomsskatten skal enten betales i 4 terminer 20. mars, 20. juni, 20. september og 20. november i skatteåret eller i 12 terminer den 20. hver måned i skatteåret. 12 terminer kan kun velges for boliger/fritidsboliger som har sum årlige kommunale avgifter og eiendomsskatt på over kr 6 000 + mva. 12 terminer forutsetter betaling med avtalegiro eller e-faktura.
 - 5) Ved taksering- og utskrivning av eiendomsskatt benytter kommunen vedtatte eiendomsskattevedtekter av 26.11.2019, jf. esktl. § 10.

6) Bunnfradrag benyttes ikke.

7) Utskriving av eiendomsskatt for skatteåret 2026 er basert på takster fastsatt ved alminnelig taksering i 2020.

4. Bassengfondet på kr 9 836 875 avvikles og overføres i sin helhet til disposisjonsfond 1.